

Behandling av ungdom i institusjon Hva sier forskningen?

Willy-Tore Mørch
willy-tore.morch@uit.no

Tore Andreassen **Behandling av ungdom i institusjon Hva sier forskningen?** Kommuneforlaget, 2003 Kr 468. 373 sider. 82 - 446 - 0989 - 3

Atferdsvansker hos barn og ungdom er et økende problem. Institusjonsbehandling har vært omfattende til tross for at det finnes lite forskning om effekter av denne type behandling, og enda mindre forskning som dokumenterer varige effekter. Ungdom med atferdsvansker er blitt plassert i private barneverninstitusjoner der det ved mange anledninger har vært stilt spørsmål ved den faglige kvaliteten på tilbudet. Denne forskningsrapporten ble initiert av Atferdsprosjektet i Oslo. Dette senteret for atferdsforskning ble etablert etter at en ekspertkonferanse i 1997 konkluderte med at eksisterende forskning om institusjonsbehandling gir få retningslinjer for hvordan man skal organisere behandling av barn og unge med atferdsproblemer. Det var derfor et behov for en gjennomgang av forskning for å kunne avlede retningslinjer for fremtidig institusjonsbehandling. Selv om det er utviklet hensiktsmessige nærmiljøbaserte behandlingstiltak for denne ungdomsgruppen, vil det alltid være noen som faller utenfor disse tiltakene og som vil ha behov for institusjonstilbud.

Andreassen har fremskaffet publiserte forskningsrapporter fra 1980 til 2001 gjennom søk i alle relevante databaser. Han har inkludert studier med et bredt spekter av forskningsmetoder. Dette er uten sammenligning den mest omfattende samling av forskning om behandling av ungdom med atferdsforstyrrelser i Norge. Boken bør legges til grunn for organisatoriske og faglige valg når nye institusjoner skal etableres. Gjennomgangen av atferdsforstyrrelsers etiologi, og

risiko- og beskyttelsesfaktorer, er solid og etterretterlig. Rapporten bør derfor også anvendes som retningsgivende i valg av ungdom til institusjonsbehandling.

En institusjonsleder svarte en gang at han ikke turde å sjekke, da han ble spurt om han visste hvordan det gikk med ungdommene etter utskrivning. Han hadde kanskje en mistanke. Tilbakefall har vært en av de betydeligste innvendinger mot institusjonsbehandling.

Forfatteren drøfter de typiske utfordringene vi ser i institusjonsbehandling, for eksempel de smitteeffekter som kan oppstå når man samler personer med alvorlige problemer på ett sted. Sentrale spørsmål er: Hvilke trekk ved ungdommene er forbundet med vellykket eller mislykket behandling? Hva preger god institusjonsbehandling? Hvordan opprettholde atferdsforandring etter oppholdet?

Forfatteren viser at det er ungdommene med de alvorligste atferdsvanskene som avbryter oppholdet og rømmer mest. Alvorlige atferdsproblemer er forbundet med lav sosial kompetanse og manglende mestringsfølelse. Derfor bør behandlingen både rettes mot atferdsproblemene og økt mestringsopplevelse.

Gjennomgående viser forskning at resultatene av institusjonsbehandling er dårlige. Mange institusjoner drives på måter som fører til høy forekomst av avbrytelser av opphold og rømming, og de benytter ikke behandlingsmetoder som gir de beste resultatene. Spørsmålet er om det er etisk og samfunnsøkonomisk riktig å ha institusjonsbehandling når gjennomsnittresultatene er så lave. Forfatteren argumenterer for at det er nødvendig å etablere institusjonstiltak som bygger på forskning om egenskaper ved både ungdommen og institusjonen som øker behandlingseffekt. Han snakker om å velge nøkkelstrategier, som å velge egnede ungdommer, sikre programintegritet, styrke organisasjonsstrukturen og gi relevant personaltrening. Og forfatteren skal få prøve seg. Nå starter utprøving og evaluering av seks ungdomsinstitusjoner i landet som skal baseres på kjente forskningsresultater. Resultatene fra dette prosjektet vil være særs viktig i diskusjonen om hvordan vi skal organisere og drive institusjoner framover.